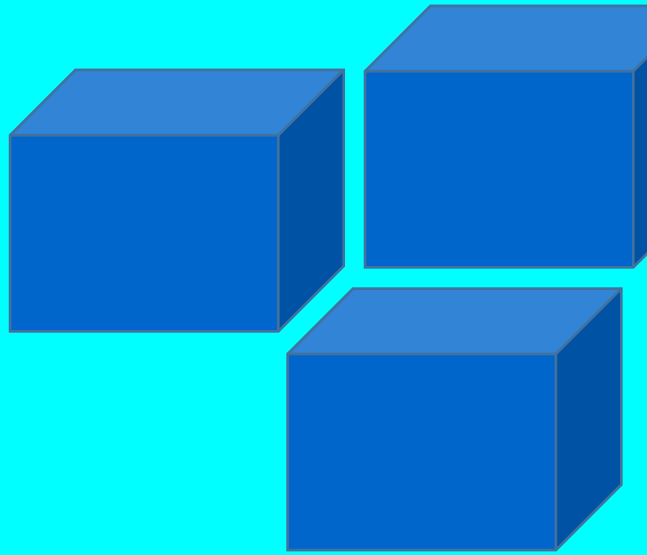

การเรียนรู้ในโลก VUCA สู่ Social Quotient

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเรียนรู้ในโลก VUCA

สู่ Social Quotient

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเรียนรู้ในโลก VUCA สู่ Social Quotient

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

พิมพ์เผยแพร่ออนไลน์ พฤศจิกายน 2562

แหล่งเผยแพร่ ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

www.curriculumandlearning.com

พิมพ์ที่ ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้, กรุงเทพมหานคร

หนังสือเล่มนี้ไม่มีลิขสิทธิ์ จัดพิมพ์เพื่อส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปัน

คำนำ

หนังสือ “การเรียนรู้ในโลก VUCA สู่ Social Quotient” เล่มนี้ เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นว่าผู้สอนควรใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้ตอบสนองบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อสร้างคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมให้กับผู้เรียน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้มากพอสมควร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

สารบัญ

1. บทนำ	1
2. หลักสูตรและنواتกรรมการเรียนรู้	1
3. ลักษณะของบุคคลที่มี Social Intelligence	3
4. การเรียนรู้คู่ที่ความคิด	5
5. บทสรุป	6
บรรณานุกรม	7

การเรียนรู้ในโลก VUCA สู่ Social Quotient

1. บทนำ

เรากำลังเดินทางไปสู่สภาพใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม VUCA เป็นโลกที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ 1) **Volatility** คือความผันผวนสูง เปลี่ยนแปลงฉับพลันรวดเร็วมาจาก Disruptive เทคโนโลยี 2) **Uncertainty** เป็นสภาวะที่มีความไม่แน่นอน ทำให้ขาดความชัดเจน ยากต่อการตัดสินใจ 3) **Complexity** ความซับซ้อนที่จะทวีเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ การเชื่อมต่อทาง Internet IOT ทำให้ดูเหมือนโลกเล็กลง Big Data ที่อยู่ใน Cloud และ 4) **Ambiguity** ความคลุมเครือที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ สิ่งดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิด Platform การจัดการเรียนรู้ใหม่

2. หลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนรู้

การจัดหลักสูตรและนวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นการเตรียมผู้เรียนไปสู่สังคมอนาคต เพราะปัจจุบันความรู้จะมีอายุสั้น แต่คนจะมีอายุยืน การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความสามารถปรับตัว

กับพลวัตของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปกับความเร็วของเทคโนโลยี
ใหม่ๆ ตาม Passion ของตน

พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะ
การสื่อสาร มีจิตอาสา มีการเติบโตทางความคิด (Growth mindset)
มีความมุ่งมั่น (Obsessed) ที่ดำเนินไปให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผู้เรียน Generation Alpha ที่เติบโตมากับสภาพแวดล้อม
ด้วยเทคโนโลยี ทำให้เป็นบุคคลที่ขาดความอดทน ฟื้นนิสัยเปราะบาง
มีความยืดหยุ่นทางความคิดน้อย มีจุดอ่อนด้านการสื่อสาร และ
ทักษะทางสังคม

สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ท้ายที่มาพร้อมกับโอกาสในการ
จัดการเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างรากฐานทางวัฒนธรรมให้สามารถแสดง
อัตลักษณ์ที่ชัดเจนของผู้เรียนแต่ละคน

การส่งเสริมให้ใช้ความคิดเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดการให้
ความรู้สึกให้น้อยลง สร้างเสริมลักษณะคนไทยและพลโลก เป็นบุคคล
ที่มีจิตอาสา สามารถมีส่วนร่วมช่วยเหลือบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น สังคม
ในวงกว้างได้

Disruptive จาก VUCA ทำให้ผู้สอนต้องเน้นการทำ R&D (Research and Development) เกี่ยวกับหลักสูตร นวัตกรรม การเรียนรู้ โดยตระหนักถึงความรู้นั้นมีอายุสั้น เพื่อหารูปแบบการจัดการเรียนรู้แนวใหม่อย่างสม่ำเสมอ

3. ลักษณะของบุคคลที่มี Social Intelligence

ลักษณะของบุคคลที่มี Social Intelligence ที่ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ 5 ประการ

1. **เป็นบุคคล Proactive** ที่ชอบคิด ชอบการวางแผน จัดการและการเตรียมการทุกอย่างพร้อมเสมอ การแก้ปัญหาการทำงานที่มีคุณภาพ เป็นคนช่างสังเกต มีวิสัยทัศน์ เพื่อสร้างสรรคงานให้สำเร็จ มองโลกในแง่บวก มีทักษะมนุษยสัมพันธ์ ชอบแบ่งปันความคิดและวิธีการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2. **มีทักษะการใช้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ (Data skills)** มองภาพรวม คัดกรองข้อมูลรอบด้าน เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำไปสู่การตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์

3. **มีทักษะมนุษยสัมพันธ์** สามารถดำเนินการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ราบรื่น เป็นนักฟังมากกว่าพูด เพื่อจับประเด็นที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำ **Keywords** มาใช้เป็นคำถาม เพื่อให้ผู้พูดคิดและเข้าใจที่ถูกต้อง นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือเกิดแนวคิดใหม่ที่จะสร้างสรรค์ รวมทั้งเปิดพื้นที่สร้างโอกาสการเรียนรู้ร่วมกัน

4. **เป็นบุคคลพร้อมที่จะเรียนรู้จากผู้อื่นเสมอ** คำนึงถึงความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง พร้อมรับฟังความคิดเห็น (mindset) ของผู้เรียนด้วยการวิเคราะห์ถึงเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังของความคิด เพื่อเป็นข้อมูลมาพัฒนาการเติบโตทางความคิด (Growth mindset) ต่อไป

5. **มีความสุขในการให้โดยไม่คำนึงถึงสิ่งตอบแทน** (Give for the sake of giving) ให้ความรู้สึกที่ดี ให้แนวคิดแนวทางกับผู้รับรู้สึกสบายใจ เกิดความเชื่อมั่น รวมถึงการแบ่งปันบางสิ่งบางอย่างที่จะเป็นประโยชน์อันพึงมีกับผู้รับ

4. การเรียนรู้ที่ความคิด

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา **Soft skills** ของ **Social Quotient (SQ)** ผู้สอนนำสิ่งที่ค้นพบจาก **R&D** มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการกับลักษณะของ **Social Intelligent** บน **Platform** ของการเรียนรู้แบบ **Project based, Creative based, Community based, AI** หรือ **Robot** ที่ไม่ใช่เป็นเรื่องไกลตัวผู้เรียนอีกต่อไป

การใช้เทคนิคของกระบวนการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนแต่ละบุคคล ผู้สอนใช้กระบวนการโค้ช เพื่อเสริมสร้างทักษะ การสังเกต การสะท้อนคิดร่วมกัน (reflection) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 1) กระตุ้นความเข้าใจ 2) ความไว้วางใจ 3) การสนับสนุน (support) 4) ความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และ 5) การสร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้เรียน

บรรยากาศการเรียนรู้ท้าทาย กระตุ้นการรู้คิด (Cognitive) โดยไม่สนใจคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด จุดเน้นของการเรียนรู้ คือ การสนใจความคิดที่อยู่เบื้องหลังคำตอบ การวิเคราะห์ความคิดที่ลึกลงไป เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ความคิด

5. บทสรุป

การเรียนรู้เพื่อเตรียมผู้เรียนไปสู่สังคมอนาคต เน้นการโค้ช เพื่อส่งเสริมพลังผู้เรียน (Empower) ให้กล้าคิด กล้าถาม รู้จักฟังผู้อื่น ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีม ความซื่อสัตย์ การเห็นแก่ส่วนรวม จิตอาสา การเข้าใจผู้อื่น Social skills เป็นการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) เพื่อเสริมสร้างให้เกิด Social Quotient

บรรณานุกรม

Glaeser, W. (2019). *Leadership Skills & Strategies VUCA World*.

Retrieved November, 3 from <https://www.vuca-world.org/>

Riggio, R. E. (2014). What Is Social Intelligence? Why Does It

Matter? Retrieved November, 3 from [https://www.](https://www.psychologytoday.com/us/blog/cutting-edge-leadership/201407/what-is-social-intelligence-why-does-it-matter)

[psychologytoday.com/us/blog/cutting-edge-](https://www.psychologytoday.com/us/blog/cutting-edge-leadership/201407/what-is-social-intelligence-why-does-it-matter)

[leadership/201407/what-is-social-intelligence-why-](https://www.psychologytoday.com/us/blog/cutting-edge-leadership/201407/what-is-social-intelligence-why-does-it-matter)

[does-it-matter](https://www.psychologytoday.com/us/blog/cutting-edge-leadership/201407/what-is-social-intelligence-why-does-it-matter)

Disruptive จาก VUCA ทำให้ผู้สอนต้องเน้นการทำ

R&D (Research and Development)

เกี่ยวกับหลักสูตร นวัตกรรมการเรียนรู้

